

Louise O. Fresco is in hete hangijzers gespecialiseerd

Provinciale Zeeuwse Courant – 23-02-2008

Er is alle reden het bezoek dat prof. dr. ir. Louise O. Fresco binnenkort aan Zeeland brengt niet ongemerkt voorbij te laten gaan. Ze is namelijk lid van enkele van de belangrijkste adviesorganen van de regering. Stuk voor stuk houden die zich bezig met vraagstukken die van levensbelang zijn voor Zeeland. Als voorzitter van de commissie landbouw van de Sociaal Economische Raad (SER) wordt Fresco voortdurend geconfronteerd met de relatie tussen voedsel, milieu en klimaat. Ze noemt Zeeland in dit verband een 'interessante case study', een laboratorium waarin nieuwe ontwikkelingen ontstaan. Van de SER wordt dit jaar ook een advies verwacht over kernenergie, een voorzet wellicht voor een tweede kerncentrale. Daarvoor is Zeeland nog steeds de meest logische locatie. Tevens is Fresco lid van de nieuwe Deltacommissie, die zich buigt over de manier waarop Nederland zich de komende honderd jaar kan wapenen tegen het alsmear stijgende water.

Op uitnodiging van de Zeeuwse Bibliotheek verblijft ze vier dagen in Zeeland. Om zich op de hoogte te stellen van ontwikkelingen op het gebied van duurzame energie en vernieuwing van de aquacultuur, maar ook om haar oren open te houden voor wensen en zorgen van de Zeeuwen. Alsof het allemaal nog niet genoeg is, sluit Fresco haar bezoek af met een literaire avond. Ze is namelijk ook columniste (van onder meer NRC Handelsblad) en romanschrijfster.

Even heeft ze getwijfeld of ze niet het pad van de kunsten als hoofdrichting moest kiezen. Toen ze zeventien was, trok het conservatorium. Toch koos ze voor de Universiteit van Wageningen. "Ik ben iemand die veel dingen interessant vindt", erkent Fresco. "Uiteindelijk gaf het simplisme van een zeventienjarige de doorslag. Ik wilde iets nuttigs doen voor de wereld. Ik wilde een directe bijdrage leveren aan de oplossing van belangrijke problemen. Ik twijfelde over medicijnen. Dan kon ik net als Albert Schweitzer arts worden in een ontwikkelingsland. Daar heersten destijds grote hongersnoden. Dat zette me op de gedachte iets te doen aan de voedselvoorziening van mensen. Zodoende koos ik voor de landbouwuniversiteit. Ik vind het nog steeds een goede keus. Uiteindelijk blijkt dat ik heb gedaan wat ik toen bedacht dat ik graag wilde doen."

Fresco schopte het tot hoogste Nederlandse landbouwambtenaar in het buitenland; adjunct-directeur-generaal bij de Food and Agriculture Organization in Rome. Ze vertrok daar anderhalf jaar geleden omdat bezuinigingen haar werk onmogelijk maakten. Het uitlekken van haar kritische ontslagbrief naar de Engelse krant The Observer veroorzaakte internationaal beroering. Het tekent Fresco's houding, die nog steeds op idealisme is gestoeld. Over de houdbaarheid van idealen gaat ook haar laatste roman, De Utopisten. "Ik weet hoe de politiek werkt", verklaart Fresco. "En met de tijd evolueert de vorm waarin je dingen doet. Als achttienjarig meisje verzin je natuurlijk niet dat je kroonlid wordt van de SER. Je leert ook bescheidenheid en dat dingen met hele kleine stapjes gaan. Toch kan ik me met sommige dingen niet verenigen. Ik vind ook nog steeds dat de politiek meer idealisme kan gebruiken. Ik ben gelukkig niet cynisch geworden. Integendeel. Ik werk nu aan de Universiteit van Amsterdam omdat ik mijn ervaring wil doorgeven aan een volgende generatie, vanuit de diepe overtuiging dat er telkens weer mensen voor kiezen een bijdrage te leveren aan een betere wereld. Dat kun je op veel manieren doen, ook door een stukje te schrijven. Wetenschap en schrijven zijn bij mij complementair. Ik onderzoek graag dingen, ik wil soms commentaar leveren en ik heb altijd heel veel ideeën. Die kan ik niet allemaal kwijt in de wetenschap. Dus gebruik ik daarvoor de literatuur. Die geeft geen antwoorden, maar stelt vragen. In Nederland wordt soms vreemd aangekeken tegen mensen die het politieke bedrijf, de wetenschap en de literatuur combineren, maar in Engeland of Frankrijk is dat niet ongewoon."

In Zeeland zal Fresco veel aandacht besteden aan voedsel, een onderwerp dat zij diepgaand beschouwde in haar essaybundel Nieuwe spijswetten. Daarbij gaat het allang niet meer alleen om het lenigen van de nood in de Derde Wereld. "Je kunt niet over voedsel praten zonder het

over landbouw te hebben en zeg je landbouw dan zeg je ook milieu en klimaat. De zorg om voedsel is in Nederland weer helemaal terug. Zorg om de kwaliteit, de herkomst, dierenwelzijn, de eigen leefomgeving. Denk eens aan een advies om meer vis te eten, want dat is goed voor de gezondheid. Hoe verhoudt zich dat tot de dreiging dat we de zee leegvissen of de milieu-aspecten die zijn verbonden aan de teelt van vis? En onder wat voor arbeidsomstandigheden wordt ons voedsel geproduceerd? Weten we nog wel waar ons voedsel vandaan komt? Hoeveel kinderen zien nog daadwerkelijk dat melk van koeien komt? Door het succes van de landbouw is voedsel veel goedkoper geworden dan vroeger. Besteedden we in de jaren vijftig 40 procent van ons inkomen aan voedsel, nu nog maar 10. Heel Nederland loopt kauwend op straat. Dat is een groot complex van vragen."

In Zeeland hoopt Fresco wat antwoorden te vinden. "Ik neem studenten mee, zowel uit Amsterdam als van de Hogeschool Zeeland en de Roosevelt Academy. Het is goed om dingen in het veld te zien. Ik beschouw het als een reality check. Zeeland heeft vanouds een voortrekkersrol in de landbouw. Ik ben benieuwd hoe die sector zich nu presenteert. In de loop der jaren heeft de landbouw zich steeds moeten aanpassen. Het gaat mij wel aan het hart dat deze sector daarvoor niet de waardering krijgt die zij verdient. Het zelfcorrigerend vermogen van de landbouw is altijd erg groot geweest. De vervuiling van het oppervlaktewater bijvoorbeeld, is daardoor niet meer aan de orde. Ik vind het bijzonder dat een sector zich voortdurend zo weet te innoveren en het is jammer dat dat wegslibt uit de aandacht. Je ziet nu dat de consument inzet op gezondheid en tot op zekere hoogte op dierenwelzijn. Het is opnieuw aan de landbouw om daarop een antwoord te formuleren. Ik zie Zeeland daarin als een laboratorium van wat zich in Nederland afspeelt. Het is van een mooie, menselijke maat, er is landbouw en visserij, er spelen milieuvraagstukken, de zeespiegel stijgt, dat alles komt samen in het laboratorium Zeeland."

Fresco gaat onder meer in Wolphaartsdijk en Yerseke innovatieve bedrijven in de aquacultuur bezoeken. Ze neemt een kijkje bij duurzame kassen in Rilland. En uiteraard verdiept ze zich in de problematiek van hoogwater, kustverdediging en de spanning tussen landbouw en natuur. Over oplossingen laat ze zich niet uit. Nog niet, tenminste. Ze wil wel verklappen dat de Deltacommissie 'speciale aandacht' zal hebben voor 'de specifieke problematiek' van Zeeland. En de SER, als het gaat om kernenergie? "Dat is in ieder geval een onderwerp dat weer bespreekbaar wordt", reageert Fresco voorzichtig. "Als je ziet dat Finland, toch echt een milieuvriendelijk land, weer nieuwe kerncentrales bouwt, dan mag je verwachten dat ook hier die discussie opnieuw zal worden gevoerd. Heel voorzichtig en stapsgewijs. Het is de SER wel toevertrouwd daarvoor meningen van feiten te onderscheiden."

Het zal niet aan haar persoon liggen, dus waarschijnlijk aan haar idealisme en engagement, maar halverwege het interview slaat Fresco de spijker op zijn kop als ze opmerkt: "Op een of andere manier heb ik me weten te specialiseren in hete hangijzers."

Louise Ottilia Fresco is in 1952 geboren in Meppel.
 In 1976 behaalde ze haar doctoraal landbouwwetenschappen in Wageningen.
 In 1986 promoveerde zij cum laude op het onderwerp tropische plantenteelt.
 Van 1990 tot 1997 was zij in Wageningen hoogleraar plantaardige productiesystemen.
 In 1997 werd zij directeur of research op het agriculture department van de FAO, de landbouworganisatie van de Verenigde Naties in Rome. Van 2000 tot 2006 assistent directeur-general.

Sinds 2006 is zij hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam met als aandachtsgebied de grondslagen van duurzame ontwikkeling in internationaal perspectief.
 Ze is ook kroonlid van de SER, lid van de Deltacommissie en commissaris van de Rabobank.
 Naast wetenschappelijke publicaties en columns heeft ze diverse romans gepubliceerd.

door Ernst Jan Rozendaal